

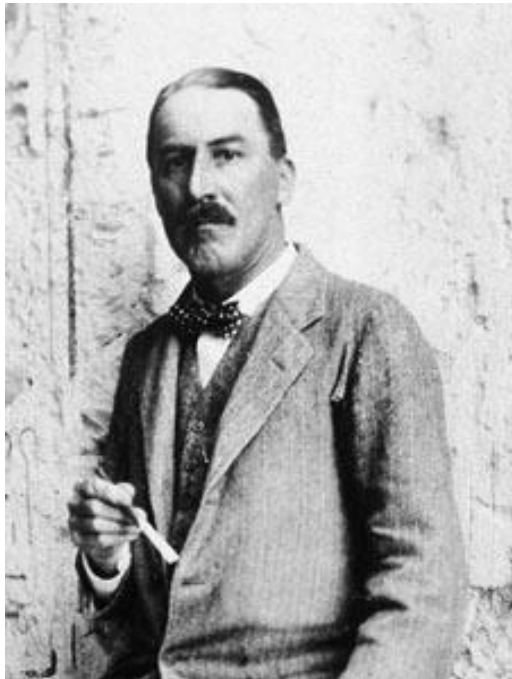
Dubbeltentoonstelling in het KMKG

Sarcophagi & De leefwereld van Djehoetihotep

Post Factum bezoekt op **13 december** twee tentoonstellingen in de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis. In **Sarcophagi** maakt de bezoeker niet alleen kennis met het restauratieproces van Egyptische sarcophagen maar er wordt ook een beeld opgehangen van de evolutie van de funeraire rituelen in het Oude Egypte. De tentoonstelling **Djehoetihotep. 100 jaar opgravingen in Egypte** is de reconstructie van het graf van een belangrijke gouverneur in Deir al-Bersha (19de eeuw v.C.). Minder bekend is dat Howard Carter indertijd als tekenaar actief was in Deir el-Bersha. Een moment om de enkele minder bekende aspecten van deze Brit te belichten...

De man achter Toetanchamon

Wanneer men denkt aan de materiële overblijfselen uit het Oude Egypte roept ons collectief geheugen onmiddellijk beelden op van ruime grafkamers, gouden artefacten en uitgedroogde mummies. Deze beeldvorming is grotendeels gestoeld op de legendarische vondst van Toetanchamons rotsgraf in 1922. Howard Carter, de archeoloog die het graf van 'King Tut' blootlegde, verwierf met zijn vondst dan ook internationale faam. Deze bekendheid dankte hij aan het feit dat Toetanchamons graf in de loop der jaren niet beroofd is geweest van haar mummie en de aanwezige grafgiften zoals talloze koningsbeelden, strijdwapens en vazen. De toenmalige media gaven dan ook enorme ruchtbaarheid aan deze vondst en lieten uitschijnen dat Carter slechts toevallig op de goed bewaarde tombe gestoten was. Het grote publiek is tot op heden dan ook niet of zeer slecht geïnformeerd over Carters intensieve onderzoek die aan

Howard Carter (foto: <http://www.history.co.uk>)

de vondst vooraf ging evenals aan zijn andere verwezenlijkingen.

Howard Carters carrière startte wanneer hij nog maar zeventien jaar oud was. Het is echter opmerkelijk dat hij niet naar Egypte vertrokken is als archeoloog of Egyptoloog maar als schilder en tekenaar om in het plaatsje Beni Hassan graven uit het Middenrijk op te tekenen. Naarmate de jaren vorderden kreeg hij steeds meer ervaring als archeoloog. Zo werd hij eveneens begeleid door de egyptoloog W. M. Flinders Petrie die onder meer bekend is als de vinder van het Ptolemeïsche archief van Zenon (meer dan 1500 papyrusfragmenten!). Carter oogstte verder ook veel lof met zijn innovatieve tekentechnieken en zijn bescherming van blootgelegde archeologische sites. Daarnaast ontwikkelde hij ook een nieuw soort grid systeem om op een efficiëntere manier tombes te kunnen opsporen. Zo ontdekte hij onder meer de graven van de farao's Thoetmosis I en III. Deze

laatste koning maakte van Egypte trouwens een echte wereldmacht die zich van de Eufraat tot even boven het huidige Khartoem in Soedan uitstreckte. We kunnen over Carters carrière dus zeker niet meer in termen van schattengraven spreken maar wel van echte wetenschap, aangezien hij van een vaste methodologie gebruik maakte en zijn vondsten nauwkeurig en systematisch inventariseerde en beschreef.

In 1907 werd Howard Carter gecontacteerd door de graaf van Carnarvon om leiding te geven aan de door hem gefinancierde expeditie naar Egypte. In deze campagnes stelde Carter zich tot doel om het graf van Toetanchamon te vinden. Dit was immers een farao van wie hij zelf nog maar sinds kort het bestaan had ontdekt. Onderbroken door de Eerste Wereldoorlog deed Carter naarstig onderzoek in de Vallei der Koningen nabij Thebe, dat tijdelijk de status van hoofdstad bekleed heeft en tegelijk een belangrijke cultusplaats van de staatsgod Amon was. Na enkele vruchteloze jaren werd de graaf van Carnarvon steeds ongeduldiger en in 1922 gaf hij Carter nog één campagne de tijd om het graf te vinden. Deze besloot daarom verder te zoeken in het gebied tegenover de tombe van Ramses IV waar hij in 1917 gestopt was met de vondst van een klein arbeidersdorpje. Onder deze hutjes en dus maar liefst vier meter onder het grondoppervlak vond Carter uiteindelijk de trap die naar een graf leidde. Toen hij samen met zijn geldschieter het onbeschadigde zegel van farao Toetanchamon ontdekte, bleken al hun jaren onderzoek eindelijk vruchten af te werpen. In het graf troffen ze niet alleen de mummie van de farao aan maar ook een enorme hoeveelheid prachtige grafgiften.

Aquarellen van een archeoloog

Het onderzoek naar de oud-Egyptische cultuur heeft sinds Carters exploten echter heel wat vooruitgang geboekt op het vlak van onderzoeksgebieden, methodologie en bewaring van vondsten. In dit kader organiseert het Jubelparkmuseum in samenwerking met de Egyptologen van de KU Leuven dan ook een tentoonstelling rond het honderdjarige jubileum van de opgravingen in Deir el-Bersha. De KU Leuven heeft deze regio immers als concessiegebied toegewezen gekregen en voert er reeds vijftien jaar opgravingen uit. Dit gebied heeft de afgelopen tweehonderd jaar ook van andere wetenschappers veel aandacht gekregen. Zo bestaan er kaarten van het gebied uit de napoleontische periode en in 1915 heeft de Amerikaan George Andrew Reisner de streek voor het eerst archeologisch onderzocht. Daarnaast bracht ook de Howard Carter de site een bezoek, waarbij hij verschillende aquarellen van het gebied vervaardigde. Bovendien spreken de vondsten in het gebied ook tot de verbeelding. Het graf van Djehoetihotep, de gouverneur van de vijftiende Opper-Egyptische gouw, is immers gekend om haar prachtige wanddecoratie en het rotsgraf van de ambtenaar Henoe is zelfs helemaal intact teruggevonden. Deze tentoonstelling genaamd *Djehoetihotep. 100 jaar opgravingen in Egypte* stelt zich ten slotte tot doel om het publiek te tonen hoe de Egyptische archeologie doorheen de jaren tegelijk vernieuwingen ondergaan heeft maar toch nog steeds gebruik maakt van de oude documentatie. Denk hierbij aan de verschillende digitale technieken die vandaag de dag mogelijk zijn en de aanwezigheid van satellietbeelden.

Muurschildering uit de tombe van Djehoetihotep (foto: <http://egyptopia.com>)

Sarcophagi

Hoewel de moderne Egyptische archeologie zich uiteraard met een veel breder spectrum aan onderwerpen bezighoudt, blijven de oud-Egyptische graven niettemin een bron van intensief onderzoek. Daarom organiseert het Jubelparkmuseum ook de tentoonstelling *Sarcophagi. Onder de sterren van Noet*. Via deze expositie die een groot aantal nooit eerder tentoongestelde artefacten bevat, wil het museum de bezoeker een dieper inzicht verschaffen in de verschillende aspecten van de oud-Egyptische begrafenispraktijken. Bovendien zal er zich in het midden van de tentoonstelling een labo bevinden waar Italiaanse restaurateurs onder het toezicht van de bezoekers de sarcophagen van Thebaanse priesters onder handen nemen. Deze lijkkasten werden gevonden in Deir el-Bahari, een site die voornamelijk bekend is als de locatie van de dodentempel van Hatsjepsot, een van de weinige vrouwelijke farao's die over Egypte geregeerd heeft.

Maarten Praet